

Katedra Badań nad Obszarem Eurazjatyckim

Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych

Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

**Recenzja osiągnięć naukowo-badawczych, dorobku dydaktycznego
i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej
doktor Małgorzaty Sikory-Gacy,
ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk społecznych
w dyscyplinie nauk o polityce i administracji**

I. SYLWETKA HABILITANTKI

Pani dr Małgorzata Sikora-Gaca odebrała wykształcenie wpisujące się w profil osoby ubiegającej się o przyznanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w zakresie dyscypliny nauk o polityce i administracji. W 2007 roku uzyskała tytuł zawodowy magistra na kierunku politologia (specjalność: „Integracja europejska”) na Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy (UKW) na podstawie rozprawy pt. „Polityka wewnętrzna i zagraniczna Mołdawii po rozpadzie ZSRR”. Z kolei w 2010 roku na podstawie rozprawy doktorskiej pt. „Kształtowanie się partii politycznych i systemu partyjnego Republiki Mołdawii” napisanej pod kierunkiem promotora prof. dr hab. Jacka Knopka uzyskała stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce, nadany uchwałą Rady Wydziału Politologii i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Od momentu uzyskania stopnia naukowego doktora Pani dr Sikora-Gaca pozostaje w stosunku pracy w jednostkach naukowych (1 X 2011 - 28 II 2018 - Instytut Polityki Społecznej i Stosunków Międzynarodowych (IPSiSM), Wydział Humanistyczny Politechniki Koszalińskiej (WH PK); od 1 III 2018 - Instytut Nauk Politycznych (INP)

Wydziału Humanistycznego, Wydział Nauk o Polityce i Administracji (WNoPiA) Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy (UKW)), co bez wątpienia świadczy o potencjale badawczym i dydaktycznym Habilitantki.

Karierę zawodową związaną z obranym przedmiotem badań Pani dr Małgorzata Sikora-Gaca rozwijała jeszcze podczas studiów, lecz momentem początkowym świadomej decyzji o wyborze Republiki Mołdawii, stał się rok 2008, kiedy to odbyła praktykę zawodową w Ambasadzie Rzeczypospolitej Polskiej (RP) w Kiszyniowie. W sukurs pierwszym doświadczeniom z praktyczną realizacją polskich projektów rozwojowych na terenie Republiki przyszedł staż naukowy na Uniwersytecie Państwowym w Tyraspolu, podczas którego Habilitantka odbyła liczne wizyty studyjne realizowane w FSM, wywiady z jej pracownikami, realizatorami projektów, mołdawskimi organizacjami pozarządowymi oraz innymi partnerami. Owocem zdobytego doświadczenia okazała się podejmowana po obronie pracy doktorskiej aktywność naukowa, związana przede wszystkim z mołdawskim przywództwem partyjnym i politycznym (2 monografie autorskie, 5 artykułów naukowych w czasopiśmie, 6 rozdziałów w pracach pod redakcją), polskimi projektami współfinansowanymi ze środków europejskich (2 monografie współautorskie, 7 artykułów naukowych, 6 prac pod redakcją, 8 rozdziałów w monografiach). Wybór wskazanego kierunku badań spowodowany był istotnym zaangażowaniem Habilitantki w praktyczną realizację wielu przedsięwzięć projektowych, zarówno w roli kierownika, jak i członka różnych zespołów projektowych.

II. WYKAZ PUBLIKACJI STANOWIĄCYCH OSIĄGNIĘCIE NAUKOWE, O KTÓRYM MOWA W ART. 219 UST. 1 PKT. 2 USTAWY Z DNIA 20 LIPCA 2018 R. PRAWO O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM I NAUCE (DZ. U. Z 2021 R. POZ. 478 Z POŻN. ZM.).

A) Tytuł osiągnięcia naukowego: „*Od pomocy dla krajów rozwijających się do partnerstwa na rzecz rozwoju - analiza politologiczna problemu wraz ze studium przypadku relacji polsko- mołdawskich w latach 1998-2023*”, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Bydgoszcz 2025, ss. 688. ISBN 978-83-8018-705-4

1. Trafność i stopień realizacji tematyki osiągnięcia

Habilitationka przedstawiła jako osiągnięcie stanowiące podstawę do ubiegania się o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego dzieło niemałych rozmiarów, bo liczące 688 stron, zatytułowane *Od pomocy dla krajów rozwijających się do partnerstwa na rzecz rozwoju - analiza politologiczna problemu wraz ze studium przypadku relacji polsko - mołdawskich w latach 1998-2023*. Habilitationka porusza w nim problematykę ewolucji pomocy rozwojowej, poczynając od pierwszych działań pomocowych w ujęciu globalnym, po zakres zagadnień odnoszących się do partnerstwa na rzecz rozwoju, która nie była do tej pory kompleksowo prezentowana w polskiej literaturze przedmiotu.

W dostępnej literaturze przedmiotu brakowało dotychczas usystematyzowanego opracowania poświęconego pomocy rozwojowej, które zawierałoby kompleksowe analizy względem zagadnienia w ujęciu globalnym, na poziomie UE i w odniesieniu do krajowego (polskiego) poziomu pomocy. Nie powstały również opracowania tego typu, poruszające problematykę wsparcia rozwojowego, wdrażanego w Republice Mołdawii (dalej: RM). Prezentowane do oceny osiągnięcia naukowe wypełnia tę lukę i stanowi istotny wkład w dyscyplinę Nauk o Polityce i Administracji w omawianym zakresie.

Wkład Habilitationki w przygotowanie osiągnięcia szacowany na 100% polegał na określeniu efektów polskich inicjatyw rozwojowych realizowanych w Republice Mołdawii w latach 1998-2023, zweryfikowaniu ich pod względem użyteczności i jakości świadczonej pomocy, a także wypracowaniu rekomendacji oraz zaleceń odnoszących się do przyszłej rozwojowej współpracy polsko-mołdawskiej oraz jej nowych obszarów. Przedmiotem analizy cyklu publikacji są pomoc rozwojowa, jak i współpraca rozwojowa, którym, jako podkategoriom pomocy zagranicznej, przypisuje się ściśle określone cele m.in. promowanie rozwoju i dobrobytu w państwach, do których są one kierowane. Wychodząc z założenia, że pomoc rozwojowa stanowi instrument wykorzystywany przez donatorów w skali globalnej (międzynarodowej), regionalnej (Unia Europejska) i w praktyce krajowej (Polska), Habilitationka wytypowała trzy odpowiadające powyższym zakresom poziomy analizy, w ramach których wypracowała osiągnięcia naukowe, mieszczące się w dyscyplinie nauk o polityce i administracji.

Zaprezentowane osiągnięcie oparte jest na dobrze dobranych i pochodzących generalnie z wiarygodnych źródeł o charakterze pierwotnym, a także na bardzo obfitej bazie opracowań. Posiada ono charakter komplementarny, które w sposób wystarczający, porusza istotny temat pomocy rozwojowej. Habilitantka z zachowaniem dużej staranności, w sposób nowatorski uzupełnia lukę badawczą, zwłaszcza w odniesieniu do wprowadzenia elementów nowych do siatki pojęciowej.

2. Teoretyczno-metodologiczne filary osiągnięcia

Osiągnięcie pani dr Małgorzaty Sikory-Gacy posiada solidny rdzeń teoretyczny, opierając się na rozbudowanych konceptach: polityki rozwojowej, która wykształciła się na następstwie postępującej profesjonalizacji systemu pomocy, kategorii teoretycznych w analizie społecznych aspektów rozwoju, międzyregionalnego ujęcia rozwoju oraz koncepcji polityki rozwojowej jako narzędzia *soft power*. Na jej podstawie wyodrębnione zostały kluczowe słowa w postaci: „partnerstwa na rzecz rozwoju”, „polskiej pomocy”, „Republiki Mołdawii”, „skalowania efektywności pomocy rozwojowej”, „rekomendacji i zaleceń dotyczących programowania polskiej pomocy”, „efektywności pomocy rozwojowej” oraz „użyteczności projektów rozwojowych”, które stanowią zapowiedź komplementarnego studium politologicznego. Na podkreślenie zasługuje wzmiankowane także autorskie uporządkowanie i rozbudowa dotychczasowej siatki pojęciowej o nowe elementy: „donator bądź dawca pomocy”; „biorca pomocy”; «„kraje rozwijające się”». Stosując umiejętnie podejście instytucjonalne osadzone w teorii systemowej, słusznie zdiagnozowała Habilitantka RM jako republikę radziecką, nieposiadającą przeszłości kolonialnej, nienależącą do kręgu Południa, powstałą jako niepodległe państwo w latach 90. XX wieku. Logicznym wydaje się zatem stwierdzenie Autorki, że Mołdawia to przykład „kraju rozwijającego się”, który charakteryzuje się: niezakończonym procesem tworzenia się nowoczesnego narodu, w którym długofalowe polityczno-społeczno-gospodarcze zmiany jakościowe są istotą pozytywnych reform. Istnieje jednak uzasadniona obawa, że RM jako kraj o nie do końca ustalonej trajektorii przeobrażeń systemowych, może pod wpływem tak egzogennych, jak i endogennych czynników wejść na drogę postępującej autokratyzacji. Można zatem postawić pytanie o trwałość zinterioryzowanych przez społeczeństwo i elity pryncypiów demokratycznych oraz opartego na głębokim *ethosie*

humanistycznym systemu aksjologicznego? To z kolei rzutuje, jak wiadomo, na efektywność i skuteczność zarządzania państwem we współczesnym świecie w dobie wyzwań XXI wieku.

Niniejsza dysertacja zbudowana została z zachowaniem: 1) zasad poprawności metodologicznej, o czym świadczą zastosowane metody i techniki, 2) ciągłości logiki wyводу merytorycznego. Pozwoliło to na zrealizowanie z sukcesem założonego celu monografii w postaci wypracowania rekomendacji oraz zaleceń odnoszących się do przyszłego programowania rozwoju i realizacji projektów z obszaru polskiej pomocy RM. Aby zweryfikować założenie o przekuciu się wypracowanych przez Habilitantkę rekomendacji i zaleceń oraz zdiagnozować szansę na ich praktyczne zastosowanie w postaci zwiększenia efektywności i użyteczności działań polskich inicjowanych w Mołdawii przez Polskę, postawionych zostało aż 5 zadań badawczych oraz 12 hipotez szczegółowych, które odnosiły się do zadekretowanych uprzednio trzech poziomów analizy: globalnego, regionalnego i krajowego. Takie sformułowanie celu badawczego pozwoliło pozytywnie zweryfikować główną hipotezę badawczą, zgodnie z którą polsko-mołdawskie partnerstwo wymaga wdrożenia nowych obszarów współpracy. Jako egzemplifikację Habilitantka zaproponowała przeanalizowanie przypadków przedsiębiorczości społecznej oraz dostępności przestrzeni publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami w oparciu o doświadczenie pomocy polskiej, która mogłaby wypracować kolejne, uniwersalne *know-how*, adekwatne do przyszłych okresów programowania współpracy, ale też dostosowane do aktualnych zmian prawnych zachodzących w EU. W tym zakresie zwrócono uwagę na procedury odnoszące się do świadczenia ODA, m.in. procedur wyłaniania realizatorów projektów rozwojowych; proporcji między zakresem działań „miękkich” i wdrożeniowych w projektach; budowania wielosektorowej kooperacji i współpracy z sektorem prywatnym. Przeprowadzone postępowanie dowodowe wsparte doświadczeniem zawodowym samej Habilitantki skutkowało sformułowaniem wniosku, że możliwości w omawianym zakresie jest bardzo wiele, a ich wdrożenie będzie kolejnym krokiem profesjonalizacji funkcjonującego systemu współpracy na linii Polska – Mołdawia. W efekcie, wdrożenie nowych obszarów współpracy będzie odpowiedzią na potrzeby, które zgłaszają beneficjenci polskiej pomocy: przedstawiciele mołdawskiej administracji rządowej, samorządowej oraz reprezentanci trzeciego sektora.

Eksplanacja zagadnienia pomocy rozwojowej i polityki rozwojowej, przeprowadzona w oparciu o naczelną dyrektywę metodologiczną przeprowadzonego procesu badawczego, stanowiącą swoistą warstwę heurystyki - historyzm, została zwieńczona sukcesem. Dominującymi metodami badawczymi okazały się: systemowa, procedura systemowa, analizy instytucjonalno-prawna i porównawcza oraz obserwacji. Towarzyszyły im techniki takie jak: wywiadu swobodnego, analiza i interpretacja danych statystycznych oraz analiza i krytyka piśmiennictwa oraz analiza aktów prawnych. Wszystkie powyżej przywołane metody i techniki przyczyniły się do zrealizowania założonego celu, co świadczy o rozbudowanej świadomości metodologicznej Habilitantki.

Na pochwałę zasługują także zamieszczone w monografii liczne autorskie ikonografiki (tabele, rysunki i wykresy), ułatwiające dogłębną analizę badanych zjawisk oraz wzbogacające ich percepcję.

3. Struktura i przewód logiczny

Ocena logiki przewodu naukowego, opartego na postawionych przez Habilitantkę hipotezie głównej oraz hipotezach szczegółowych oraz celu badawczym, któremu towarzyszą prawidłowo sformułowane pytania badawcze, bazuje na umiejętności skonstruowanej strukturze publikacji. Charakterystyce teoretycznych i historycznych aspektów pomocy rozwojowej poświęcony został Rozdział I. Z kolei Rozdział II pomyślany został jako studium nad terminologią odnoszącą się do oficjalnej pomocy rozwojowej i zmiennych z nią powiązanych. Prócz tego dokonano w nim charakterystyki globalnego systemu pomocowego, pod kątem jego struktury, roli dawcy i biorcy w systemie pomocy oraz ich stopnia wzajemnej zależności oraz autorskich klasyfikacji donatorów, a także klasyfikacji państw świata. Warto zaznaczyć, że pozwoliło to, na opracowanie przez Habilitantkę autorskiej metody skalowania efektywności wdrażanych transferów rozwojowych wraz z opracowaną dla nich miarą rozwoju, jak również zakreślonym okresem porównawczym. III Rozdział oscyluje wokół problematyki instytucjonalnej unijnej polityki współpracy na rzecz rozwoju i przestrzeni oraz na płaszczyźnie gospodarczej, której pryncypiami stały się: partnerstwo, dialog, budowanie współpracy społeczno-kulturowej, prawa człowieka.

Stojąc na gruncie idei interregionalizmu, poruszono kwestie ewolucji współpracy rozwojowej Unii Europejskiej z partnerami wschodnimi oraz zaprezentowano analizy ilościowe, odnoszące się do zasobności wsparcia, w tym: pomocy rozwojowej dla państw Europy Środkowo-Wschodniej, rozszerzenia UE w 2004 roku czy Europejską Polityką Sąsiedztwa i Partnerstwa Wschodniego. Rozdział IV stanowi studium przypadku Polski jako biorcy i dawcy pomocy rozwojowej, w treści którego najpierw odwołano się do historycznego dziedzictwa państwa polskiego jako kraju biorcy, potem - jako dawcy ODA, z kolei wyodrębniono etapy profesjonalizacji polskiej pomocy, by w końcu zaprezentować mechanizm Partnerstwa Wschodniego jako indywidualnego wymiaru polskiej pomocy. Rozdział V poświęcony został problematyce polsko-mołdawskiego partnerstwa na rzecz rozwoju. To właśnie w nim zawierają się rekomendacje i zalecenia, dotyczące przyszłego okresu programowania rozwoju i realizacji projektów z obszaru polskiej pomocy świadczonej Republice Mołdawii. Do wypracowanych przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP, Habilitantka dodała nowe, własnego autorstwa wskaźniki kontekstowe w następujących obszarach: SDG4 równe szanse – edukacja, SDG8 równe szanse – przedsiębiorczość. Odbiorcami powyższych rekomendacji i zaleceń oraz wynikających z nich propozycje działań projektowych byli: Fundacja Solidarności Międzynarodowej, Centrum Informacyjne dla Władz Lokalnych w Kiszyniowie, organizacje pozarządowe zaangażowane w polską pomoc na terenie Republiki, Departament Współpracy Rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Ambasada RP w Kiszyniowie, realizującej system Małych Grantów oraz polska administracja rządowa i samorządowa.

Dowodem na zachowanie logiki przewodu badawczego są zrealizowane w osiągnięciu następujące dokonania badawcze, które bez wątpienia mają także w przeważającej mierze charakter nowatorski:

- 1) Uporządkowanie teorii odnoszącej się do pomocy rozwojowej jako wielowymiarowego instrumentarium polityki zagranicznej, realizowanego przez aktorów międzynarodowych (Sikora-Gaca, 2025, s. 27-65);
- 2) Zaprezentowanie rysu historycznego związanego z kształtowaniem się oficjalnej pomocy rozwojowej (ODA) w ujęciu globalnym, w tym dorobku poszczególnych Dekad Rozwoju; wyszczególnienie faktów historycznych, które przyczyniły się do budowania globalnej koncepcji partnerstwa dla rozwoju (Sikora-Gaca, 2025, s. 65-153);

- 3) Usystematyzowanie terminologii oraz zmiennych odnoszących się do pomocy rozwojowej (Sikora-Gaca, 2025, s. 153-157; 162-204);
- 4) Wypełnienie luki pojęciowej nowymi kategoriami. Usystematyzowanie czynników, odnoszących się do pomocy rozwojowej. Zbudowanie ścieżki rozwojowej dla kategorii transferów rozwojowych i czynników z nimi powiązanych (Sikora-Gaca, 2025, s. 157-162);
- 5) Scharakteryzowanie globalnego systemu pomocy rozwojowej i określenie strukturę światowego partnerstwa na rzecz rozwoju oraz podstawowych instytucji multilateralnych, które nim zarządzają; stworzenie schematu globalnej sieci rozwoju (Sikora-Gaca, 2025, s. 204-273);
- 6) Określenie ram instytucjonalnych oraz formalno-prawnych systemu pomocy rozwojowej Komitetu Pomocy Rozwojowej Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (Sikora-Gaca, 2025, s. 232-238);
- 7) Przeanalizowanie problematyki biorców i dawców, uczestniczących w globalnym systemie pomocy; sklasyfikowanie ich i określenie stopnia występujących między nimi zależności (Sikora-Gaca, 2025, s. 239-271);
- 8) Zidentyfikowanie pojęcia „skuteczności i efektywności oficjalnej pomocy rozwojowej”; stworzenie modelu skalowania efektywności wdrażanych transferów rozwojowych; stworzenie miary rozwoju i przyporządkowanie im okresu porównawczego celem zweryfikowania poziomu osiągniętej efektywności przekazanych biorcy transferów rozwojowych (Sikora-Gaca, 2025, s. 261-271);
- 9) Przeanalizowanie współpracy na rzecz rozwoju, kształtującej się na poziomie Unii Europejskiej co do stosowanej terminologii, zmiennych historycznych, formalno-prawnych, instytucjonalnych, instrumentalnych (poszczególne fundusze) i funkcjonalnych (Sikora-Gaca, 2025, s. 274-378);
- 10) Dokonanie charakterystyki wschodniego wymiaru unijnej polityki rozwojowej, w tym Europejskiej Polityki Sąsiedztwa i Partnerstwa Wschodniego (Sikora-Gaca, 2025, s. 379-384);
- 11) Scharakteryzowanie relacji polityczno-gospodarczych oraz rozwojowych między Unią Europejską a Republiką Mołdawii oraz przeprowadzenie pomiaru źródeł transferów rozwojowych i wysokości wsparcia makrofinansowego przyznanego przez UE Republice (Sikora-Gaca, 2025, s. 384-418);
- 12) Przeanalizowanie doświadczenia rozwojowego Polski jako biorcy pomocy rozwojowej (Sikora-Gaca, 2025, s. 419-437);

- 13) Przeanalizowanie doświadczenia rozwojowego Polski jako dawcy pomocy rozwojowej, w tym: uporządkowanie terminologii w zakresie oficjalnej pomocy rozwojowej obowiązującej na gruncie polskim; wdrożenie do literatury przedmiotu etapów profesjonalizacji działań kwalifikowanych jako polska pomoc oraz rozważań odnoszących się do tematyki profesjonalizacji polskiej pomocy; identyfikacja polskiego transformacyjnego *know-how* (Sikora-Gaca, 2025, s. 438-490);
- 14) Scharakteryzowanie indywidualnego wymiaru polskiej pomocy, w tym ze szczególnym uzgodnieniem krajów Partnerstwa Wschodniego (Sikora-Gaca, 2025, s. 491-502);
- 15) Uwzględnienie uwarunkowań historycznych europejskiej i polskiej współpracy na rzecz rozwoju oraz zestawienie ich z kierunkami świadczonej ODA; usystematyzowanie priorytetowych biorców polskiej pomocy w latach 2004-2027 (Sikora-Gaca, 2025, s. 502-526);
- 16) Klasyfikacja Republiki Mołdawii jako państwa dysfunkcyjnego i niestabilnego, z rozwijającym się narodem (Sikora-Gaca, 2025, s. 527-531);
- 17) Ocena istotnej roli priorytetowego biorcy polskiej pomocy, którą posiada Republika Mołdawia; zaprezentowanie: modeli funkcjonowania polskich projektodawców w RM; określenie najważniejszych obszarów wsparcia w ramach polskiej pomocy dla tego kraju; wyodrębnienie terminu „partnerstwo na rzecz pokoju” (Sikora-Gaca, 2025, s. 531-535);
- 18) Przeprowadzenie pomiaru wysokości i zakresu polskiej pomocy dla Mołdawii w pierwszych dwóch fazach profesjonalizacji systemu współpracy (1996-2011), a następnie w latach budżetowych 2012-2023 (Sikora-Gaca, 2025, s. 536-595);
- 19) Wypracowanie rekomendacji i zaleceń dotyczących przyszłego programowania rozwoju w obrębie polskiej pomocy w Republice Mołdawii względem wszystkich instytucji zaangażowanych w jej realizację na poziomie krajowym; poszerzenie o autorskie propozycje zakresu wskaźników kontekstowych, odnoszących się do polskiej pomocy, uwzględnionych w Planie współpracy rozwojowej na 2023 rok (Sikora-Gaca, 2025, s. 596-615).

Tok rozumowania w pracy oraz przytoczone argumenty niewątpliwie pozwoliły Autorce na pozytywne zweryfikowanie postawionych hipotezy głównej oraz 12 hipotez szczegółowych, którym towarzyszyło 5 zadań badawczych oraz 12 pytań badawczych.

4. Zawartość merytoryczna

Kwestia merytorycznego, faktograficznego wsparcia przewodu logicznego cyklu publikacji została gruntownie przemyślana. Wskazują na to nie tylko ważkość zagadnień pomocy rozwojowej i powiązanej zeń polityki rozwojowej. Całokształt zaprezentowanych przez Habilitantkę argumentów w prowadzonej od lat 90. XX wieku dyskusji nad partnerstwem na rzecz rozwoju, rozumianym jako współpraca „różnych sobie” ocenić należy jako gruntownie przemyślany. Świadczy to o dojrzałości Autorki nie tylko pod względem metodologicznym, lecz jest dowodem wierności przedmiotowi badań – Republice Mołdawii. Potrafi Ona *sine et ira* wraz z poszanowaniem zasad naukowości i uczciwości badawczej dokonać rzetelnej analizy, ukazując słabe i mocne strony zachodzących procesów. Na postawę Habilitantki bez wątpienia wpłynęło Jej osobiste zaangażowanie w działalność projektową i badawczą Mołdawii (m.in. poprzez szkolenia w zakresie zarządzania projektami). Dowodami potwierdzającymi to stwierdzenie mogą być przywołane w monografii przykłady praktycznego wdrożenia licznych inicjatyw pomocy polskiej świadczonej w Mołdawii.

Przedmiotem analizy w zaprezentowanym osiągnięciu była trójpoziomowa analiza partnerstwa na rzecz pomocy: globalna, regionalna i krajowa. O ile globalny i regionalny (europejski) system pomocowy kształtował się w formule usankcjonowanych historycznie zależności, o tyle polska pomoc była budowana w oparciu o sąsiedzkie relacje różnych sobie podmiotów. Nie można odmówić słuszności Autorki, która podkreśla, że w związku z tym, że globalne partnerstwo jest nieużyteczne (wymaga reform, jest nieefektywne, charakteryzuje go słaba użyteczność społeczna inicjowanych działań rozwojowych przy zasobności w środki finansowe), najbardziej skutecznym narzędziem służącym likwidacji globalnej luki rozwojowej jest regionalne i krajowe partnerstwo na rzecz rozwoju. Oba wykazują jako najbardziej efektywne programy pomocowe, mimo że najslabszym ich ogniwem jest zasobność „portfela rozwojowego”. Sytuacja uległa znaczącej poprawie wraz z rozszerzeniem Unii Europejskiej w 2004 roku, albowiem to dzięki temu: 1) „zaanektowano” do regionalnego systemu współpracy rozwojowej partnerów nieposiadających przeszłości kolonialnej; 2) zmieniła się optyka postrzegania rozwoju przez państwa członkowskie „starej Unii”; 3) pomoc rozwojowa skierowana do Mołdawii przybrała postać działań w

zakresie prewencyjnej polityki bezpieczeństwa. Z tego też powodu warto zwrócić uwagę na rolę Polski jako w procesie pomocy rozwojowej – polskiej pomocy, która ma już swoją tradycję i historię. Jako niegdyś biorca, teraz dawca pomocy Polska uchodzi za innowatora, który wypracował w strukturach unijnych własną specjalizację pomocową – Partnerstwo Wschodnie. Przywiódło to Habilitantkę w odniesieniu do studium relacji polsko-mołdawskich w latach 1998-2023 do następujących konkluzji:

- 1) Polska współpraca rozwojowa (polska pomoc) stanowi integralną część polityki zagranicznej państwa i służy realizacji jej podstawowych celów. Duży wpływ na jakość jej świadczenia mają doświadczenia zebrane w roli biorcy ODA.
- 2) Polska koncentruje się na wschodnim wymiarze pomocy z uwagi na uwarunkowania historyczne współpracy w regionie i silne więzi sąsiedzkie. Buduje w ten sposób partnerstwo na rzecz wzajemnego rozwoju - mechanizm stymulowania kooperacji rozwojowej poprzez integrację.
- 3) Polska jest dla RM godnym zaufania i odpowiedzialnym partnerem, który pomimo niewystarczających zasobów, realizuje aktywną politykę i buduje indywidualny wymiar partnerstwa na rzecz rozwoju. Cechuje go system działań jakościowych, w sposób istotny wspierający mołdawską transformację.
- 4) Za najistotniejsze cechy polskiego transformacyjnego *know-how* można uznać:
 - wysokie zaangażowanie stron współpracujących;
 - trafna identyfikacja problemów rozwojowych przez polskiego donatora;
 - stosowanie zasady partnerstwa we współpracy;
 - przenoszenie na biorcę *know-how*, będącego efektem wspólnych działań;
 - realizacja zadań w modelu partycypacyjnym, pozwalającym na trafne dopasowanie interwencji do kontekstu i potrzeb lokalnych (użyteczność polskiej ODA);
 - duże doświadczenie polskich implementatorów rozwoju;
 - bliskość kulturowa, historyczna i społeczno-polityczna z państwami Partnerstwa Wschodniego;
 - stosowanie adekwatnych metod wdrażania, opartych na praktyce i dużym doświadczeniu ekspertów;
 - pomyślana realizacja projektów wieloletnich;
 - umiejętność koordynacji działań w różnych obszarach, między wieloma instytucjami;

- udział przedstawicieli władz lokalnych biorcy w prowadzonych działaniach rozwojowych;
- inicjowanie równoległych działań na różnych szczeblach, w tym lokalnym i regionalnym.

Z tego też powodu należy podkreślać rolę Polski, która, zgodnie z paradygmatem solidaryzmu, udostępnia swoje zasoby i wypracowane przez lata transformacyjne *know-how* Mołdawii - istotnemu partnerowi, państwu o niższych wskaźnikach rozwojowych.

Przedstawione do recenzji osiągnięcie stanowi przykład gruntownie przemyślanego, dojrzałego pod względem badawczym projektu, diagnozującego newralgiczny wycinek rzeczywistości pomocy rozwojowej świadczonej przez Polskę Republice Mołdawii. Interdyscyplinarne ujęcie pomocy rozwojowej, pozwoliło nie tylko na egzemplifikację sukcesów świadczonej pomocy, lecz także porażek. Zaprezentowane do oceny studium nosi charakter nie tylko komplementarnego opracowania teoretycznego, lecz ukazuje także praktyczną stronę badanego zagadnienia. Z tego też powodu uznać należy, że stanowi ono podstawę do zainicjowania podobnych badań wobec innych partnerów RP wywodzących się z zarówno z byłego socbloku (Europa Środkowo-Wschodnia i Południowa), jak i o proveniencji sowieckiego państwa. Sukces Polski jako kraju postkomunistycznego jest obiektem poważnego zainteresowania i głębokich analiz zwłaszcza w odniesieniu do tej drugiej grupy niepodległych i suwerennych państw, powstałych na gruzach Związku Radzieckiego. Pozwala to zwrócić uwagę na kilka kwestii dopełniających narrację zaprezentowaną przez Habilitantkę.

A. pytanie o trwałość zinterioryzowanych przez społeczeństwo i elity pryncypiów demokratycznych oraz opartego na głębokim ethosie humanistycznym systemu aksjologicznego, zwłaszcza w odniesieniu do:

- 1) dynamicznie zmieniającej się sytuacji sekurytyzacyjnej w regionie na skutek trwającej od 2022 roku agresji Rosji na sąsiada Mołdawii – Republikę Ukrainy;
- 2) zagrożenia płynącego ze strony FR ukierunkowanego na destabilizację RM, poczynając od 1991 roku;

3) kryzysu okołowojskiego, na który nakłada się kryzys migracyjny i humanitarny;

B. autokratyzacji jako „koła napędowego” odejścia od standardów demokracji przedstawicielskiej, w miejsce której budowane są/mogą być zręby „demokracji przymiotnikowej”.

5. Nowatorski charakter osiągnięcia

Odniesienie się Recenzenta do kwestii nowatorskiego charakteru osiągnięcia naukowego zatytułowanego *Od pomocy dla krajów rozwijających się do partnerstwa na rzecz rozwoju - analiza politologiczna problemu wraz ze studium przypadku relacji polsko- mołdawskich w latach 1998-2023* jest najtrudniejszą częścią dokonywanej oceny. Monografię należy całościowo uznać za opracowanie kompletne, nowatorskie i uzupełniające istotną lukę badawczą. Z kolei zaprezentowane przez Habilitantkę osiągnięcia, składające się na niniejsze studium stanowią, w opinii Recenzenta, istotny wkład w rozwój dyscypliny nauk o polityce i administracji.

Na 19 zadekretowanych przez Autorkę dokonań naukowych w ocenianym osiągnięciu, nowatorskość i oryginalność badań ukazana została na drodze ujęcia tematu poprzez następujące elementy, które ze względu na ich ilość i wagę zostały ujęte w poniższym zestawieniu tabelarycznym.

Dokonanie badawcze i jego umiejscowienie w osiągnięciu	Charakterystyka nowatorskiego wkładu do dyscypliny Nauk o Polityce i Administracji
Dokonanie 1, Sikora-Gaca, 2025, ss. 27-65	wyodrębnienie z teorii traktujących pomoc rozwojową jako podkategorie pomocy zagranicznej, odniesień do wskazanego przedmiotu badań jako do transferu zasobów;
	osadzenie wnioskowania teoretycznego odnoszącego się do pomocy rozwojowej w kategoriach transferu;
	wyselekcjonowanie pierwszych koncepcji odnoszących się do rozwoju z polskiej literatury przedmiotu;

Dokonanie badawcze i jego umiejscowienie w osiągnięciu	Charakterystyka nowatorskiego wkładu do dyscypliny Nauk o Polityce i Administracji
	wyodrębnienie międzyregionalnego ujęcia rozwoju, jako tego służącego budowaniu idei partnerstwa w odniesieniu do pomocy rozwojowej świadczonej przez Unie Europejska (drugi poziom analiz); osadzenie koncepcji teoretycznych odnoszących się do pomocy rozwojowej na gruncie narzędzi <i>soft power</i>; wdrożenie do literatury przedmiotu twierdzenie mówiące o tym, że rozwój usankcjonowany ekonomicznie posiada silne umotywowania aksjologiczne, osadzone w czynnikach nieekonomicznych
Dokonanie 2, Sikora-Gaca, 2025, ss. 65-153	bardzo szczegółowe uporządkowanie najważniejszych faktów historycznych, które się do nich odnoszą, w tym tych, które wpłynęły w sposób istotny na współczesne traktowanie pomocy rozwojowej; analiza celów pomocy rozwojowej w ujęciu historycznym, pokazująca ich ewolucję (od instrumentalizacji przez donatorów po coraz większe uwzględnianie interesów poszczególnych beneficjentów - bezpośrednich odbiorców transferów rozwojowych); wykazanie, że uwarunkowania historyczne wpłynęły na wykształcenie się różnorodnego stosunku poszczególnych donatorów do: kwestii udzielania ODA, suwerenności biorców czy koncepcji ich własnościowych planów rozwojowych.
Dokonanie 3, Sikora-Gaca, 2025, ss. 153-157, 162-204	wyodrębnienie pojęcia donatorów pierwotnych (obywateli państw donatorów), którzy m.in. poprzez płacone podatki finansują działania rozwojowe w państwie-biorcy; wdrożenie do literatury przedmiotu wnioskowania mówiącego o tym, że pomoc rozwojowa, pomoc zagraniczna i współpraca rozwojowa nie są terminami tożsamymi. W ujęciu nauk o polityce i administracji są to podkategorie pomocy zagranicznej; wyodrębnienie „miękkich” i „twardych” narzędzi pomocy rozwojowej wraz z ich charakterystyką; wdrożenie do literatury przedmiotu propozycji zaangażowania ODA donatorów w potrzebę osiągnięcia sprecyzowanego wskaźnika rozwojowego („wzrost liczby przedsiębiorstw”); przyjęcie we wskazanym zakresie rozumowania kalkulacyjnego: pieniądze za efekt), na bazie powiązania intensyfikacji działań pomocowych z konkretnie wypracowaną wartością dodaną, która jest wymierna i policzalna („50 nowoutworzonych mikroprzedsiębiorstw”);

Dokonanie badawcze i jego umiejscowienie w osiągnięciu	Charakterystyka nowatorskiego wkładu do dyscypliny Nauk o Polityce i Administracji
	klasyfikacja form i instrumentów pomocy rozwojowej (dwustronna, wielostronna i bilateralna, multilateralna) oraz donatorów na podstawie poziomu wiązanej pomocy; konceptualizacja pojęcia „transferów rozwojowych”; kategoryzacja pojęcia „pomoc wiązana” i „niewiązana”, pomoc humanitarna, pomoc „projektowa” i „programowa”; wyodrębnienie etapów pomocy projektowej oraz zaprezentowanie podejścia programowego, ogólnosektorowego oraz to, które stanowi wsparcie budżetowe do udzielania pomocy rozwojowej
Dokonanie 4, Sikora-Gaca, 2025, ss. 157-162	wdrożenie do literatury przedmiotu kategorii pojęciowej „transferów rozwojowych”, rozumianych jako „skuteczna jakościowo, zagraniczna pomoc gospodarcza udzielana państwom rozwijającym się, będąca efektem mobilizacji publicznego i prywatnego kapitału krajowego, pochodzącego z państw wysoko uprzemysłowionych, zaangażowanego celem lub likwidacji występującej na świecie luki rozwojowej”. Tworzą je wszelkie zasoby, w tym m.in. dobra fizyczne, umiejętności, techniczne <i>know-how</i>, granty (darowizny), preferencyjne pożyczki oraz inne niefinansowe środki wdrożeniowe i innowacyjne formy zaangażowania, płynące z sektora publicznego i prywatnego; wdrożenie do literatury przedmiotu kategorii „inwestycyjnych działań uzupełniających”, które występują w dwu rodzajach: „inwestycyjne działania uzupełniające zmierzające do rozwoju i wspierające go” oraz „inwestycyjne działania uzupełniające zmierzające do rekonstrukcji i wspierające ją”
Dokonanie 5, Sikora-Gaca, 2025, ss. 204-273	wdrożenie do literatury przedmiotu kategorii pojęciowej „globalna sieć rozwoju” dla określenia światowego partnerstwa na rzecz rozwoju, które funkcjonuje w przestrzeni globalnej wraz z jej charakterystyką pod kątem najistotniejszych aktorów zaangażowanych w globalną sieć rozwoju, ich struktur organizacyjnych oraz produktów i usług rozwojowych, które oferują; wdrożenie do literatury przedmiotu rozważań na temat koordynacji działań pomocowych instytucji: Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju (IBRD), Międzynarodowy Fundusz Walutowy (IMF), Międzynarodowe Stowarzyszenie Finansowe (IFC), Międzynarodowe Stowarzyszenie Rozwoju (IDA), Międzynarodowe Centrum Rozstrzygania Sporów Inwestycyjnych (ICSID) oraz Wielostronna Agencja Gwarancji Inwestycji (MIGA);
Dokonanie 6, Sikora-Gaca, 2025, ss. 232-238 jak również ss. 307, 319-320, 334, 338-	chronologiczne ukazanie procesu kształtowania się Komitetu Pomocy Rozwojowej Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju w latach 1960-2022 oraz wskazanie na tą instytucję jako na

Dokonanie badawcze i jego umiejscowienie w osiągnięciu	Charakterystyka nowatorskiego wkładu do dyscypliny Nauk o Polityce i Administracji
339, 353, 358-364, (perspektywa regionalnego - europejskiego systemu pomocowego), oraz krajowego - polskiego, ss. 515-524).	najistotniejszego promotora koncepcji spójności polityki na rzecz rozwoju (PCD)
Dokonanie 7, Sikora-Gaca, 2025, ss. 239-271	wdrożenie do literatury przedmiotu wnioskovania dotyczącego negatywnej oceny formy pomocy rozwojowej w postaci wsparcia budżetowego, które winno zostać wyeliminowane z dostępnych formuł świadczenia ODA, albowiem jako najbardziej rozproszona, przynosi w rzeczywistości minimalne efekty wdrożeniowe;
	wnioskowanie odnoszące się do pojęcia „błędnego kola rozwoju”, które na podstawie przeprowadzonego postępowania dowodowego (wartość pomocy rozwojowej, jaką członkowie DAC OECD przekazują biorcom vs. wartość zadłużenia krajów rozwijających się) prowadzi do wniosku, iż w aktualnie funkcjonującej globalnej sieci rozwoju kraje rozwijające potrzebują przynajmniej 60 lat, aby spłacić długi wynikające z zaciągania kolejnych pożyczek rozwojowych, co wynika m.in. z faktu niższej rzeczywistej wartości ODA (realnej wartości pomocy);
	klasyfikacja biorców pomocy rozwojowej w ujęciu kontynentalnym (europejski, afrykański) wraz z graficzną prezentacją zagadnienia w oparciu o osiągnięty przez biorców wskaźnik HDI oraz według DAC OECD;
Dokonanie 8, Sikora-Gaca, 2025, ss. 261-271	wdrożenie do literatury przedmiotu miary skalowania efektywności pomocy opartej na procentowym zakresie realizacji wskaźników kontekstowych deklarowanych w projektach rozwojowych;
	wdrożenie do literatury przedmiotu definicji „efektywności pomocy” (zdolność do faktycznego wdrożenia przez donatorów wskaźników kontekstowych założonych dla państwa-biorcy, przynajmniej na poziomie 80% wartości docelowej względem wartości bazowej);
	stworzenie miar rozwoju i przyporządkowanie im okresów porównawczych celem zweryfikowania poziomu osiągniętej efektywności przekazanych biorcy transferów rozwojowych;
	wdrożenie do literatury przedmiotu pojęcia „użyteczności pomocy rozwojowej”, które prowadzi do wniosku, iż: 1) działania pomocowe ukonstytuowały się w przestrzeni globalnej w formule „przemysłowej”, w której miliardami świadczonej ODA walczy się o jak największy udział w rynku biorcy, a nie o użyteczność proponowanych inwestycyjnych działań uzupełniających, 2) kraje rozwijające się mają ogromne trudności z obsługą „własnych” donatorów i na ten czas angażują często zupełnie niepotrzebnie istotne zasoby, 3) słaba koordynacja działań pomocowych i trudności w omawianym zakresie generowane są na skutek odmiennych systemów świadczeń ODA, funkcjonujących na wszystkich trzech poziomach analizy, 4) pomoc zagraniczna może być tym czynnikiem, który utrwała ubóstwo, co jest efektem zbyt dużego zakresu

Dokonanie badawcze i jego umiejscowienie w osiągnięciu	Charakterystyka nowatorskiego wkładu do dyscypliny Nauk o Polityce i Administracji
	interwencjonizmu donatora w warunkach niedorozwoju gospodarczego biorcy, 5) istnieją rozwiązania, które mogłyby zreformować skutecznie sposoby i metody świadczenia ODA w ramach globalnej sieci rozwoju, jednakże ich wdrożenie wymaga rezygnacji przez dawców z realizacji partykularnych interesów i podmiotowego traktowania biorców pomocy.
Dokonanie 9, Sikora-Gaca, 2025, ss. 274-378	Analiza, usystematyzowanie i określenie związku przyczynowo-skutkowego historycznych uwarunkowań pomocy rozwojowej Wspólnot Europejskich, pod kątem: 1) czynników inicjujących wątek współpracy rozwojowej w przestrzeni europejskiej; 2) czynników odnoszących się do Traktatów Rzymskich, Konwencji Wykonawczej i stowarzyszenia z terytoriami zależnymi; 3) umów z Yaounde (wdrożenie do literatury przedmiotu propozycji sklasyfikowania poszczególnych etapów kształtowanej współpracy: I - wdrożenie idei interregionalizmu, II - zainicjowanie współpracy, III - zapoczątkowanie partnerstwa, IV - rozpoczęcie dialogu, V - budowanie współpracy społeczno-kulturowej) i konwencji z Lome (VI - prawa człowieka i ugruntowanie interregionalizmu); 4) dwukierunkowego rozwoju polityki współpracy na rzecz rozwoju w przestrzeni europejskiej; 5) umowy o partnerstwie z Cotonou jako największego forum w dziedzinie współpracy na świecie (wdrożenie do literatury przedmiotu opracowania prezentującego zakres pomocy rozwojowej finansowanej z Europejskiego Funduszu Rozwoju dla państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku w latach 1959-2023); 6) równego partnerstwa i dialogu interregionalnego UE z Afryką, Karaibami i Pacyfikiem; 7) dorobku umowy z Cotonou; 8) formalno-prawnych aspektów pomocy rozwojowej UE; 9) struktury instytucjonalnej polityki na rzecz rozwoju w UE; 10) instrumentów unijnej polityki rozwojowej; 11) zasad funkcjonowania polityki rozwojowej UE (w tym: geograficznego zasięgu pomocy rozwojowej UE, Komisji Europejskiej w roli donatora, spójności unijnej polityki na rzecz rozwoju, zróżnicowania programów pomocowych państw członkowskich, wskaźnika zaangażowania na rzecz rozwoju - CDI i jego wartości m.in. w odniesieniu do Polski); 12) współpracy rozwojowej z partnerami wschodnimi (w tym: pomocy rozwojowej dla państw Europy Środkowej i Wschodniej, rozszerzenia UE w 2004 roku, Europejskiej Polityki Sąsiedztwa i Partnerstwa Wschodniego);
Dokonanie 10, Sikora-Gaca, 2025, ss. 379-384	ewolucyjne uporządkowanie procedowania na łamach UE ustaleń odnoszących się do uruchomienia Europejskiej Polityki Sąsiedztwa, Europejskiego Instrumentu na rzecz Demokracji i Praw Człowieka (EIDHR), Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa (ENPI), Partnerstwa Wschodniego oraz Europejskiego Funduszu na rzecz Demokracji (EED);

Dokonanie badawcze i jego umiejscowienie w osiągnięciu	Charakterystyka nowatorskiego wkładu do dyscypliny Nauk o Polityce i Administracji
	wyeksponowanie roli Polski w zainicjowaniu Partnerstwa Wschodniego pod kątem rozszerzenia polityki rozwojowej UE o nowe kierunki świadczenia pomocy, w tym m.in. RM; analiza kwestii skuteczności bądź jej braku w odniesieniu do realizowanych w RM (specyficznych „korupcyjnych” i „nieprojektowych” regionach) programów i projektów rozwojowych
Dokonanie 11, Sikora-Gaca, 2025, ss. 384-418	wdrożenie do literatury przedmiotu kompleksowego opracowania pokazującego proces kształtowania się relacji polityczno-gospodarczych i rozwojowych między Unią Europejską a RM, poczynając od 1989 roku po rok 2022, które ukierunkowane były na wzmocnienie procesów integracyjnych w przestrzeni poradzieckiej badania dotyczące wielkości transferów rozwojowych kierowanych przez Unię Europejską w stronę Mołdawii wdrożenie do literatury przedmiotu opracowania dotyczącego: 1) najważniejszych źródeł wsparcia finansowego UE dla Mołdawii i ich szacunkowej wielkości; 2) usystematyzowania zakresu i wielkości transferów rozwojowych przekazanych RM za pośrednictwem Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa (EISP); 3) określenie wielkości wsparcia makrofinansowego m.in. poprzez: • wykazanie liczby źródeł, z których płynęły środki finansowe; • określenie wielkości nakładów rozwojowych UE na rzecz rozwoju badań, kadr i innowacji w Republice; • analizę porównawczą tych danych i ogólnych nakładów budżetowych w kolejnych latach programowania; • jakościową charakterystykę inicjatyw projektowych będących efektem pozyskanego wsparcia. 4) wdrożenie do literatury przedmiotu wyników postępowania dowodowego (obejmujących okres od 2007 do 2017 oraz 2018-2022), odnoszących się do: wielkości zakontraktowanych środków finansowych, liczby zobowiązań przypadających na dane lata kalendarzowe, liczby beneficjentów objętych pomocą, liczby źródeł finansowania.
Dokonanie 12, Sikora-Gaca, 2025, ss. 419-437	wdrożenie do literatury przedmiotu kompleksowego opracowania, odnoszącego się do problematyki Polski jako biorecy wsparcia rozwojowego od lat 50. XX wieku
Dokonanie 13, Sikora-Gaca, 2025, ss.	konceptualizacja pojęcia „polska pomoc” („polska współpraca rozwojowa”) przy założeniu, że w przypadku Polski terminy „pomoc rozwojowa”, jak i „współpraca na rzecz rozwoju” to zagadnienia relatywnie nowe, które upowszechniły się dopiero po 2004 roku, wraz z zainicjowaniem nowego systemu wsparcia dla krajów rozwijających się, jako krajowa formuła <i>soft power</i>; wyodrębnienie poszczególnych etapów profesjonalizacji polskiej pomocy, obejmującej: polską zagraniczną pomoc ekonomiczną udzielaną do 1996 roku; kolejne trzy fazy profesjonalizacji polskiej pomocy przypadające na lata 1996-2004, 2004-2011 i po roku 2012;
	wyodrębnienie terminu „polskie transformacyjne <i>know-how</i> ” dla określenia koncepcji polskiej pomocy i jej tematów przewodnich

Dokonanie badawcze i jego umiejscowienie w osiągnięciu	Charakterystyka nowatorskiego wkładu do dyscypliny Nauk o Polityce i Administracji
Dokonanie 14, Sikora-Gaca, 2025, ss. 491-502	Ukazanie Polski jako donatora - eksperta do spraw przemian systemowych, który poprzez wypracowane „polskie transformacyjne <i>know-how</i>” wspiera demokrację, administrację wewnętrzną, rządy prawa i społeczeństwo obywatelskie. Wspólnie z nowymi członkami UE (od rozszerzenia w 2004 roku) wykształciła własny model pomocy oparty na zasadach lokalizacji pomocy, przy poszanowaniu godności biorcy i w myśl zasady partnerstwa. Wyodrębniono cztery główne obszary działania polskiej pomocy: kapitał ludzki, dobre rządzenie, przedsiębiorczość i sektor prywatny oraz rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich; Wskazanie, że w dalszych etapach profesjonalizacji polskiej pomocy niezbędne jest wzmacnianie potencjału polskich organizacji pozarządowych zaangażowanych w proces świadczenia ODA względem biorców, a polegający na inwestycyjnych działaniach uzupełniających, które cechuje dobre rozpoznanie potrzeb kraju biorcy i budowanie partnerskiej współpracy z miejscowymi partnerami. W efekcie wypracowano trwałe i pozytywne rezultaty w miejscu niesienia pomocy
Dokonanie 15, Sikora-Gaca, 2025, ss. 502-526	wdrożenie do literatury przedmiotu wniosku odnoszącego się do powiązania kierunków współpracy wykazywanej w ramach ODA, zarówno przez Polskę, jak i Unię Europejską, z czynnikami historycznymi odnoszącymi się do budowanych przez lata relacji (podmiotowych i przedmiotowych). diagnoza mechanizmu stymulowania kooperacji rozwojowej przez integrację sąsiedzką na wschodnim wymiarze współpracy po 1991 roku, wynikającego z faktu historycznego uwarunkowania współpracy w regionie i bliskie więzi sąsiedzkie, jak również oparty na partnerstwie na rzecz wzajemnego rozwoju i siły regionu, w którym geograficznie RP i byłe republiki radzieckie są usytuowane; identyfikacja zarówno na poziomie globalnych, jak i europejskich świadczeń ODA szeregu dysfunkcyjnych cech w procesie świadczenia pomocy, które wynikają z nieustannego powielania złych praktyk przez społeczność międzynarodową, m.in. tych związanych z nieprawidłowym doбором biorców do współpracy czy traktowaniu z wyższością przedstawicieli Republiki Mołdawii; wdrożenie do literatury przedmiotu opracowania prezentującego zakres polskiej ODA w latach 1998-2022 w ujęciu ilościowym i procentowym (względem Dochodu Narodowego Brutto); Wykazanie, że Polska jako donator realizuje inicjatywy w ramach ODA zgodnie z koncepcją „rozwoju wykraczającego poza pomoc”, a więc postępu politycznego, gospodarczego i społecznego w państwie-biorcy, który jest efektem wielu czynników i procesów, a nie tylko przepływu transferów rozwojowych; wdrożenie do literatury przedmiotu argumentacji wyjaśniającej powody, w odniesieniu do których RM figuruje na liście priorytetowych biorców polskiej pomocy od 2004 roku. Wykazanie, że jest to z jednej strony efekt działań w zakresie solidarności międzynarodowej, z drugiej - konsekwencja realizacji celów polityki zagranicznej państwa polskiego;

Dokonanie badawcze i jego umiejscowienie w osiągnięciu	Charakterystyka nowatorskiego wkładu do dyscypliny Nauk o Polityce i Administracji
Dokonanie 16, Sikora-Gaca, 2025, ss. 527-531	wdrożenie do literatury przedmiotu opracowania tabelarycznego wartości wskaźnika rozwoju społecznego (HDI) osiągniętego przez RM w latach 1990-2021, któremu towarzyszyły klasyfikacje RM jako państwa niestabilnego (FSI) oraz skuteczności wykorzystywania przez niego pomocy rozwojowej. W efekcie przeprowadzonego postępowania badawczego zostało potwierdzone, że względem Mołdawii nadal zachodzi potrzeba intensyfikacji działań rozwojowych, sprzyjających stabilizacji tego państwa na wielu płaszczyznach, co jednak nie oznacza, że każdy donator będzie w stanie realizować projekty w formule użytecznej
Dokonanie 17, Sikora-Gaca, 2025, ss. 531-535	wdrożenie do literatury przedmiotu dokładnych danych prezentujących zakres polskiej pomocy dla Mołdawii w latach 2004-2022, oparty na dwu modelach: 1) obecności w państwie-biorcy, 2) realizacji projektów rozwojowych przez sieć partnerów oraz obejmujący uzupełniające działania inwestycyjne w ramach polskiej pomocy
	zaprezentowanie terminu „partnerstwo na rzecz pokoju” celem określenia nowej formuły współpracy inicjowanej po 2022 roku, po agresji Rosji na Ukrainę
Dokonanie 18, Sikora-Gaca, 2025, ss. 536-595	wdrożenie do literatury przedmiotu informacji o projektach rozwojowych realizowanych w ramach polskiej pomocy przez organizacje pozarządowe, Ambasadę RP w Kiszyniowie oraz polską administrację rządową w odniesieniu do zakresu czasowego od roku 1998 do 2023 roku;
	wdrożenie do literatury przedmiotu jakościowego opisu polsko-mołdawskiego partnerstwa na rzecz rozwoju i wykazanie jego licznych walorów
Dokonanie 19, Sikora-Gaca, 2025, ss. 596-615	wdrożenie do literatury przedmiotu rekomendacji, zaleceń, propozycji wskaźników kontekstowych oraz działań projektowych, proponowanych do uwzględnienia w przyszłych planach pomocy rozwojowej świadczonej na rzecz RM w ramach systemu instytucjonalnego polskiej pomocy.
	Wdrożenie do literatury przedmiotu propozycji odnoszące się do tematyki: 1) dostępności przestrzeni publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami, uwzględniające tematykę potencjalnych projektów rozwojowych, możliwych do realizacji na terenach wiejskich i miejskich; 2) przedsiębiorczości sektora publicznego; 3) rozwoju trzeciego sektora i podmiotów ekonomii społecznej; 4) społecznej odpowiedzialności biznesu; 5) działań B+R; 6) populacji w wieku produkcyjnym mobilnym (18-44 lat) czy rozwoju mołdawskiego sektora MSP;
	wdrożenie do literatury przedmiotu nowej i zmodernizowanej o aktualną problematykę rozwojową „odslony” polskiego transformacyjnego <i>know-how</i>

Dokonanie badawcze i jego umiejscowienie w osiągnięciu	Charakterystyka nowatorskiego wkładu do dyscypliny Nauk o Polityce i Administracji
	Wdrożenie do literatury przedmiotu wniosku, mówiącego o tym, że: 1) polsko-mołdawskie partnerstwo powinno być nadal rozwijane z uwzględnieniem nowych obszarów aktywności i społeczno-politycznych uwarunkowań rozwoju; 2) system polskiej pomocy wymaga dalszej profesjonalizacji oraz wdrożenia licznych rekomendacji i zaleceń; 3) wypracowanie rekomendacji oraz zaleceń odnoszących się do przyszłego programowania rozwoju i realizacji projektów z obszaru polskiej pomocy w RM ma posłużyć zwiększeniu efektywności i użyteczności działań inicjowanych przez stronę polską w ramach ODA.

Reasumując, należy jednoznacznie stwierdzić, iż w dostępnej literaturze przedmiotu brakowało dotychczas usystematyzowanego opracowania poświęconego pomocy rozwojowej, które zawierałoby kompleksowe analizy względem zagadnienia w ujęciu globalnym, na poziomie UE i w odniesieniu do krajowego (polskiego) poziomu pomocy. Nie powstały również opracowania tego typu, poruszające problematykę wsparcia rozwojowego, wdrażanego w Republice Mołdawii. Prezentowane do oceny osiągnięcie naukowe wypełnia tę lukę i stanowi istotny wkład w dyscyplinę Nauk o Polityce i Administracji w omawianym zakresie.

III. WARTOŚĆ AKTYWNOŚCI NAUKOWEJ REALIZOWANEJ W WIĘCEJ NIŻ W JEDNEJ UCZELNI, INSTYTUCJI NAUKOWEJ LUB INSTYTUCJI KULTURY

Pani dr Małgorzata Sikora-Gaca od samego początku pracy badawczej, dydaktycznej i organizacyjnej wykazywała się nie tylko nadzwyczajną aktywnością, lecz także konsekwencją względem obiektu badań (Republika Mołdawii) oraz dojrzałością badawczą. Mając na uwadze priorytety i kierunki rozwoju naukowego, konsekwentnie dążyła do realizacji zróżnicowanych form współpracy krajowej i międzynarodowej poprzez podejmowanie aktywności naukowej w kraju, jak i za granicą. W efekcie na koncie osiągnięć w zakresie aktywności naukowej realizowanej w więcej niż w jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury odnotować należy:

- 1) Liczne projekty rozwojowe (w trakcie praktyki zawodowej realizowanej w Ambasadzie RP w RM, które sfinansowano później w ramach Programu Małych Grantów MSZ RP) oraz projekty badawcze, w efekcie których Habilitantka nie tylko zainicjowała budowę międzynarodowej sieci badawczej, łączącą ekspertów tak z zagranicy, jak i z Polski oraz przedstawicieli licznych instytucji społecznych, kultury, organizacjami pozarządowymi oraz Ambasadą RP w Mołdawii. W każdej przywołanej inicjatywie pełniła ważne funkcje, poczynając od funkcji kierownika projektu („Stan wdrażania funduszy europejskich w Polsce w latach 2004-2013”) po członka zespołu badawczego i wykonawcę („Procesy integracyjne i dezintegracyjne we współczesnej Europie. Aspekty polityczne, gospodarcze i społeczne”). Drugim efektem zaangażowania Pani dr okazały się publikacje naukowe o krajowym (M. Sikora-Gaca, M. Piechowicz, M. Kleinowski, *Zarządzanie funduszami europejskimi w Polsce*, Warszawa 2018, ss. 280) i międzynarodowym zasięgu (J. Kic-Drgas, M. Sikora-Gaca, *Foreign language portfolio and EU funded foreign language courses in Poland*, „Lingua Posnaniensis” 2018, Vol. 60, No 1, s. 59- 80).
- 2) uczestnictwo w I Szkole Polsko-Mołdawskiej w 2008 roku, organizowanej przez Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego oraz Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka Jeziorańskiego we Wrocławiu
- 3) Od 2015 roku współpraca z Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie jako członek międzynarodowego projektu badawczego „Party Leaders Database” (www.party-leader.eu) – efektem publikacja o zasięgu międzynarodowym: M. Sikora-Gaca, *Przywództwo partyjne w Mołdawii - dominująca pozycja przywódców na scenie politycznej*, [w:] *Przywództwo partyjne w państwach postkomunistycznych*, M. Hartliński (red.), Olsztyn 2015, s. 101-134.
- 4) Staż naukowy na Uniwersytecie Państwowym w Tyraspolu (od 22 października do 6 listopada 2018), w następstwie którego było uczestnictwo w pracach „Moldavian-Polish Historical Forum” (18-19 października 2019). W trakcie stażu badawczego:
 - a) udział w dwóch konferencjach międzynarodowych, w: 1) International conference „Current issues in Moldova’s Domestic and Foreign Affairs: European Integration, Security and Reintegration Policy” (23 października 2018), oraz 2) Conferinta stiintifica internationala „Relatiile polono-moldovenesti la centenarul redobandirii independentei de catre Polonia” (22 października 2018), podczas którego była współorganizatorem przedsięwzięcia wspólnie z Ambasadą RP w Kiszyniowie i

- ówczesnym Ambasadorem - dr hab. Bartłomiejem Zduniukiem oraz we współpracy z Muzeul National de Istorie a Moldovei i Academia de Stiinte a Moldovei;
- b) działanie badawcze „Wsparcie mikrofinansowe Unii Europejskiej oraz polska pomoc dla Mołdawii - analiza zakresu przyznanych dotacji i wybranych projektów”, w efekcie którego powstała publikacja o zasięgu międzynarodowym: M. Sikora-Gaca, *Wsparcie makrofinansowe Unii Europejskiej dla Republiki Mołdawii w latach 2007-2017 - analiza zakresu przyznanych dotacji i wybranych projektów*, [w:] *O relacjach polsko- rumuńskich na przestrzeni wieków w Stulecie Odzyskania Niepodległości Polski i Wielkiego Zjednoczenia Rumunii*, E. Wieruszewska-Calistru, M. Muteanu (red.), Związek Polaków w Rumunii, Suceava 2019, s. 475-495.
- c) umowa międzyinstytucjonalna podpisana przez UKW w Bydgoszczy z „Ion Creanga” State Pedagogical University in Chisinau w 2023 roku, w konsekwencji której zorganizowana została Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Jednostka i państwo w cyberprzestrzeni”, - Habilitantka występowała w roli współorganizatora.
- 5) Członkostwo w krajowych (Polskie Towarzystwo Nauk Politycznych - PTNP) i międzynarodowych stowarzyszeniach naukowych (European Union Studies Association - EUSA)
- 6) Organizacja Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Polska w Europie. 25 lat po przemianach”, podczas której pełniła funkcje zarówno Sekretarza konferencji, jak i Przewodniczącej Komitetu Organizacyjnego. W efekcie tegoż przedsięwzięcia stała się współredaktorką czterech monografii naukowych wydanych w 2014 roku: 1) *Polska w Europie 1989-2014. 25 lat po przemianach. Wybrane aspekty transformacji politycznych*, J. Knopek, D. Magierek, M. Sikora-Gaca (red.), Koszalin 2014, ss. 176, 2) *Polska w Europie 1989-2014. 25 lat po przemianach. Różne oblicza zmian regionalnych i lokalnych*, J. Knopek, D. Magierek, M. Sikora-Gaca (red.), Koszalin 2014, ss. 187, 3) *Polska w Europie 1989-2014. 25 lat po przemianach. Przykładowe obszary przekształceń gospodarczych*, R. Gabryszak, J. Knopek, M. Sikora-Gaca (red.), Koszalin 2014, ss. 172, 4) *Polska w Europie 1989-2014. 25 lat po przemianach. Niektóre płaszczyzny przeobrażeń społeczno-kulturalnych*, J. Knopek, D. Magierek, M. Sikora-Gaca (red.), Koszalin 2014, ss. 216.
- 7) Pełnienie funkcji Sekretarza czasopisma naukowego „Symbolae Europaeae”, wydawanego przez Wydział Humanistyczny PK, a następnie członka jego Rady

Naukowej. Efektem pracy Habilitantki były nie tylko redakcje kolejnych numerów czasopisma (8, 9, 10, 11 i 12), lecz także pozyskanie do współpracy dr Asel Shaiyldaevy z Narodowego Uniwersytetu w Biszkeku (Katedra Socjologii). Kooperacja pomiędzy UKW w Bydgoszczy a Kirgiskim Uniwersytetem Narodowym im. Jusupa Balasagyna rozwija się z powodzeniem, o czym świadczyć może wniosek w programie grantowym ULAM NAVA 2025 pt. „Zarządzanie dostępnością - doświadczenia polskie i kirgiskie w zakresie dostosowania przestrzeni publicznej do szczególnych potrzeb osób z niepełnosprawnościami”, którego Habilitantka będzie opiekunem (*supervisor*).

- 8) Pełnienie funkcji recenzenta zewnętrznego w czasopismach naukowych: „Pogranicze. Polish Borderlands Studies”, wydawanego przez Instytut Politologii Uniwersytetu Opolskiego, „Studia Gdańskie. Wizje i Rzeczywistość”, wydawanym przez Gdańską Wyższą Szkołę Humanistyczną, „Zeszyty Naukowe Wydziału Nauk Ekonomicznych”, których wydawcą był Wydział Nauk Ekonomiczny PK.

Habilitantka wyniki prowadzonych przez siebie badań naukowych prezentowała podczas licznych krajowych i międzynarodowych konferencji naukowych w kraju, jak i za granicą. Wystąpiła z referatem podczas 42 konferencji naukowych, w tym kilkakrotnie z referatem w języku angielskim i raz w języku rosyjskim na konferencjach międzynarodowych. Współorganizowała 6 konferencji naukowych, w tym jedną międzynarodową poza granicami kraju - w RM we współpracy z Ambasadą RP w Kiszyniowie.

Wszystkie powyżej przywołane aktywności to świadczy o ugruntowanej pozycji jako ekspertki Pani dr Małgorzaty Sikory-Gacy zarówno w krajowych środowiskach naukowych i eksperckich, jak i zagranicznych. Jest dowodem na wysoką ocenę wartość aktywności naukowej realizowanej w więcej niż w jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury przez Habilitantkę.

IV. WYKAZ INNYCH (NIE WCHODZĄCYCH W SKŁAD OSIĄGNIĘCIA WYMIENIONEGO W PKT I) OPUBLIKOWANYCH PRAC NAUKOWYCH ORAZ WSKAŹNIKI DOKONAŃ NAUKOWYCH

Pani dr Małgorzata Sikora-Gaca dała się poznać nie tylko jako ekspert i wiodący specjalista w zakresie badań nad Republiką Mołdawii, lecz także doświadczony dydaktyk, organizator oraz popularyzator nauki. Prowadziła szereg zajęć na kierunkach „Europeistyka”, „Innowacyjność i zarządzanie sferą publiczną”, „Zarządzanie sferą publiczną”, „Cyberdemokracja i studia nad rozwojem”, „Bezpieczeństwo narodowe”, o różnorodnej formie: wykładów, warsztatów, konwersatoriów, seminariów na wszystkich poziomach studiów. Odpowiadała nie tylko za prowadzenie zajęć, ale również za przygotowanie autorskiego programu i materiałów dydaktycznych m.in. dla studentów studiów doktoranckich (III stopnia) w ramach przedmiotu: „Projekty badawczo-rozwojowe”, a także dla studentów kierunku „Innowacyjność i zarządzanie sferą publiczną” zajęcia wyrównawcze: „Aktywny i przedsiębiorczy student”. Na koncie osiągnięć dydaktycznych, świadczących o dojrzałości Habilitantki do prowadzenia samodzielnych badań i gotowości do kształcenia młodych kadr zgodnie z zasadami naukowości, uczciwości i poprawności metodologicznej, świadczy także występowanie Jej w roli prowadzącego seminarium dyplomowe i promotora prac dyplomowych na poziomie tak studiów licencjackich I stopnia, jak i magisterskich II stopnia (ogólna liczba prac – 97).

Podobnie przedstawia się zaangażowanie Habilitantki na polu organizacyjnym. Od samego początku zatrudnienia dała się poznać jako bardzo zdolny organizator, co znalazło potwierdzenie nie tylko w samej aktywności rzecz środowiska naukowego, lecz dało się zauważyć w konsekwentnie budowanym planie rozwoju naukowego. Poczynając od roku 2011 Pani dr Sikora-Gaca powierzano coraz to bardziej znaczące i obarczone dużą odpowiedzialnością funkcje, m.in.: Koordynatora Krajowych Ram Kwalifikacji (KRK) w IPSiSM PK, a następnie WH PK; członka Komisji ds. Jakości kształcenia PK; członka Rady Programowej kierunku Europeistyka; członka Rady Programowej kierunku „Innowacyjność i Zarządzanie Sferą Publiczną”, a następnie Przewodniczącej wskazanej Rady; członka Rady Kierunku „Cyberdemokracja i studia nad rozwojem” oraz opiekuna I roku kierunku „Innowacyjność i Zarządzanie Sferą

Publiczną. Spod Jej ręki wyszły m.in.: programy kształcenia dla kierunków: „Europeistyka” oraz specjalność w jej ramach – „Zarządzanie projektami”, „Stosunki Międzynarodowe”, jak również programy kierunków studiów podyplomowych: 1) „Polityka miejska i zarządzanie centrami miast”, 2) „Zarządzanie dostępnością - specjalista ds. dostępności” oraz 3) „Broker innowacji - specjalista ds. komercjalizacji nauki”.

Ten etap aktywności Habilitantki charakteryzował się również zaangażowaniem Jej na rzecz opracowania i przygotowania m.in.: w imieniu IPSiSM PK propozycji projektu do Budżetu Partycypacyjnego Miasta Koszalina, pt. „Europejskie Centrum Pracy i Planowania Kariery”; procedury dyplomowania dla WH PK; Księgi Jakości Kształcenia dla WH PK; korekty dokumentacji w zakresie KRK; dokumentacji na potrzeby projektu uczelnianego, składanego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój w ramach działania 3.5, Moduł 2. Kompetencje WH, Moduł 3. Programy stażowe WH, Moduł 6. Poświęcony zarządzaniu w instytucjach szkolnictwa wyższego dedykowany dla WH; programu i siatki studiów dla kierunku Europeistyka (studia I i II stopnia) w celu przejścia wskazanego kierunku studiów na profil praktyczny.

Na szczególną uwagę zasługuje kierunek studiów podyplomowych „Zarządzanie dostępnością - specjalista ds. dostępności”, który, będąc autorskim programem kształcenia, został doceniony jako pierwszy kierunek tego typu w Polsce. W 2022 roku studia te otrzymały prestiżową nagrodę „Lider jakości kształcenia” oraz „Lodołamacza” w regionalnym konkursie PFRON. Pomysł na uruchomienie kształcenia w zakresie dostępności był efektem realizacji projektu badawczego „Fundusze europejskie w Polsce - uwarunkowania polityczne i społeczno- gospodarcze”, na który Habilitantka pozyskała finansowanie z Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (MFIPR) w 2019 roku (DJP/BDG-II/POPT/2015/19). W lutym 2022 roku na podstawie wniosku autorstwa dr Sikory-Gacy UKW w Bydgoszczy uzyskał uprawnienia Instytucji Certyfikującej kwalifikację rynkową „Wdrażanie dostępności w organizacji”, stając się dzięki temu pierwszą uczelnią w kraju, posiadającą tego typu uprawnienia. Naukowym impulsem do stworzenia autorskiego programu kształcenia wskazanych studiów podyplomowych okazała się wydana w 2019 roku publikacja naukowa: M. Sikora-Gaca, *Program Dostępność plus - podstawy prawne, obszary wsparcia, budżet*, [w:] *Fundusze europejskie w Polsce - uwarunkowania polityczne i społeczno-gospodarcze*,

M. Sikora-Gaca, B. Panciszko, M. Bierzyńska-Sudoł, E. Szatlach (red.), Bydgoszcz 2019, ss. 225.

Jak słusznie zauważa sama Habilitantka (Autoreferat, s. 24-25) praca nad rozwojem kierunku kształcenia podyplomowego „Zarządzanie dostępnością - specjalista ds. dostępności” pozwoliła nawiązać współpracę z wieloma przedstawicielami z otoczenia społeczno-gospodarczego uczelni, w tym: m.in. Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Kujawsko-Pomorskim Urzędem Wojewódzkim czy MFiPR.

Za działalność na polu badawczym i organizacyjnym Pani dr Małgorzata Sikora-Gaca była wielokrotnie uhonorowana nagrodami Rektora PK oraz Rektora UKW w Bydgoszczy. Jej zaangażowanie budzi podziw i duży szacunek, jednakże nie można nie zauważyć czyhającego niebezpieczeństwa przevorsowania i wypalenia zawodowego. Na ten skutek winny zwrócić uwagę władze Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, albowiem w ten sposób może stracić bardzo wartościowego członka swojej wspólnoty, zaś politologiczne środowisko naukowe wybitnego eksperta, doświadczonego badacza i dydaktyka, który już dziś jest wzorem do naśladowania dla początkujących adeptów nauki, jak również liczne grono koleżanek i kolegów.

V. WSPÓŁPRACA Z OTOCZENIEM SPOŁECZNYM I GOSPODARCZYM

W szeregu partnerów, z którymi nawiązała i nadal podtrzymuje współpracę Habilitantka odnaleźć można następujące podmioty:

- (2008; 2018) Współpraca z Ambasadą RP w Kiszyniowie;
- (2013-2018) Współpraca z Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie;
- (2016-2022) Współpraca z Instytutem Zdrowia Sofra;
- (2021) Współpraca z Fundacją Forum Rozwoju Regionalnego;
- (2020-2022) Współpraca z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- (2021) Współpraca z Okręgowym Inspektorem Pracy w Bydgoszczy;

- (2023) Współpraca z Głównym Urzędem Statystycznym.

Istotną częścią zaangażowania na polu badawczym, dydaktycznym i popularyzatorskim, będącym jednakże częścią kooperacji z otoczeniem społecznym i gospodarczym uczelni, jest z jednej strony zaangażowanie eksperckie w zakresie opracowania i realizacji projektów współfinansowanych ze środków europejskich, projektów dostępnościowych oraz tych o charakterze rozwojowym – udział Habilitantki w wielu misjach gospodarczych za granicą, m.in. na rynkach takich jak: Czechy, Białoruś, Kazachstan, Chorwacja, Węgry, Armenia, Gruzja, Turkmenistan czy Mongolia oraz nabycie doświadczenia jako kierownik projektu w 7 projektach realizowanych na zlecenie Muzeum Wojska Polskiego (MWP) w Warszawie, w tym wspólnie z Instytutem Polskim i Muzeum im. gen. Sikorskiego w Londynie (IPiMS). Z drugiej strony podejmowana przez Habilitantkę działalność projektowa jest efektem współpracy z centralną administracją rządową, instytucjami samorządowymi, państwowymi instytucjami kultury, a także innymi podmiotami (w tym z sektorem prywatnym). Znalazła ona także swoje odzwierciedlenie w innych obszarach aktywności naukowej, które odnosiły się przede wszystkim do kwestii zarządzania funduszami europejskimi w Polsce.

Ze smutkiem skonstatować jednakże trzeba, że zaangażowanie projektowe Pani dr Sikory-Gacy nie spotkały się ze wsparciem ze strony Narodowego Centrum Nauki, mimo że podejmowała w nim bardzo ważne z polskiego punktu widzenia zagadnienia: „Wsparcia makrofinansowego Unii Europejskiej oraz polskiej pomocy dla Mołdawii - analiza zakresu przyznanych dotacji i wybranych projektów” oraz „Partnerstwa na rzecz rozwoju Polski i Republiki Mołdawii - uwarunkowania i efekty”. Dzięki jednakże determinacji Habilitantki oba działania zostały zrealizowane i przełożyły się na przygotowanie przedłożonego do oceny niniejszego komplementarnego, nowatorskiego i uzupełniającego lukę badawczą studium pt. *Od pomocy dla krajów rozwijających się do partnerstwa na rzecz rozwoju - analiza politologiczna problemu wraz ze studium przypadku relacji polsko-mołdawskich w latach 1998-2023*, Bydgoszcz 2025, ss. 688. Na uznanie zasługuje również fakt, że wyniki badań zaprezentowane w monografii, będącej podstawą do ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie Nauki o Polityce i Administracji, pt. *Od pomocy rozwojowej dla krajów...* zostały wykorzystane w

trakcie zaprojektowanego przez dr Sikorę-Gacę szkolenia w zakresie „Zarządzania projektami”, których odbiorcą był Główny Urząd Statystyczny (centrala) wraz z podległymi mu jednostkami terenowymi w skali całego kraju. Szkolenie to zostało zrealizowane w 2 cyklach, w dniach 9-10 października oraz 23-24 października 2023 roku i było współfinansowane ze środków europejskich.

Z doświadczenia eksperckiego Habilitantki korzystano jeszcze kilka razy m.in. podczas realizacji projektów badawczo-rozwojowych:

1) „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MSP, działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem - REGIOGMINA” we współpracy z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu, Szkołą Główną Handlową w Warszawie oraz z Zarządem Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Projekt pozyskał finansowanie z Narodowego Centrum Badan i Rozwoju w ramach Programu Strategicznego GOSPOSTRATEG;

2) 17 projektów realizowanych z Muzeum Wojska Polskiego, z których 7 zakwalifikowano do dofinansowania, w których Habilitantka pełniła funkcję kierownika projektu. Zakres opracowanych projektów i ich tematyka była efektem opracowanej na potrzeby tej instytucji autorskiej diagnozy potrzeb projektowych. Szczegółowy wykaz projektów obejmował 6 działań o zasięgu krajowym; 1 - międzynarodowym, realizowany wspólnie z najważniejszą polską instytucją kulturalną na uchodźctwie - IPiMS w Londynie;

3) „Zakup zabytków, archiwaliów, fotografii i dokumentów z kolekcji gen. J. H. Dąbrowskiego dla MWP”. Projekt ten zajął pierwsze miejsce na liście rankingowej w programie „Kolekcje Muzealne”, którego operatorem było Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego;

4) „Fundusze europejskie w Polsce - uwarunkowania polityczne i społeczno-gospodarcze”. Złożony wniosek projektowy został oceniony bardzo wysoko - zajął II miejsce na liście rankingowej w konkursie MFiPR „Wspólnie o funduszach europejskich”, był finansowany przez MFiPR (DIP/BDG-II/POPT/2015/19).

Habilitantka jest także autorką ekspertyz lub innych opracowań wykonanych na zamówienie instytucji publicznych lub przedsiębiorców, m.in.: (2021) M. Sikora-Gaca, J. Brzowska, Lokalny Program Rozwoju Gospodarczego dla Gminy Miasta Chełmna na lata 2021-2030+, Chełmno 2021; (2021) M. Sikora-Gaca, T. Przytuła, Lokalny

Program Rozwoju Gospodarczego dla gminy Grudziądz, Grudziądz 2021; (2021) M. Sikora-Gaca, J. Mielczarski, Lokalny Program Rozwoju Gospodarczego dla Gminy wiejskiej Osielsko na lata 2021-2030+, Osielsko 2021.

VI. DANE NAUKOMETRYCZNE

1. Impact Factor (w dziedzinach i dyscyplinach, w których parametr ten jest powszechnie używany jako wskaźnik naukometryczny): 0
2. Liczba cytowań publikacji wnioskodawcy, z oddzielnym uwzględnieniem autocytowań:
 - Cytowania na podstawie bazy Google Scholar: 89
 - Cytowania (bez autocytowań) na podstawie bazy Google Scholar: 73
3. Indeks Hirscha: 5

VII. KONKLUZJA

Reasumując, dorobek naukowy dr Małgorzaty Sikory-Gacy po uzyskaniu stopnia doktora obejmuje zróżnicowaną aktywność publikacyjną. Obejmuje ona:

- 5 monografii, w tym 2 współautorskie,
- 6 współredagowanych monografii zbiorowych,
- 22 rozdziałów w monografiach,
- 16 artykułów naukowych w uznanych czasopismach naukowych, w języku polskim i angielskim,
- 6 haseł encyklopedycznych.

Habilitantka uczestniczyła w 42 konferencjach naukowych, w tym: w 34 z referatem i w 13 o charakterze międzynarodowym, organizowanych przez uznane ośrodki naukowe w kraju i za granicą.

Ponadto, wykaz osiągnięć naukowych Pani dr Małgorzaty Sikory-Gacy, stanowiących znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauk o polityce i administracji, obejmuje:

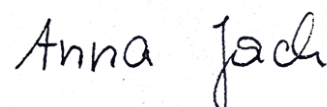
- A. Udział w komitetach organizacyjnych i naukowych konferencji krajowych lub międzynarodowych, z podaniem pełnionej funkcji – po uzyskaniu stopnia doktora – 8;
- B. Uczestnictwo w pracach zespołów badawczych realizujących projekty finansowane w drodze konkursów krajowych lub zagranicznych, z uwzględnieniem informacji o pełnionej funkcji w ramach prac zespołów – po uzyskaniu stopnia doktora:
 - 1) Otrzymane granty badawcze jako kierownik projektu – 2;
 - 2) Uczestnictwo w pracach zespołów badawczych jako członek zespołu projektowego – 3;
 - 3) Złożone wnioski grantowe do instytucji zewnętrznych – 2;
- C. Członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych wraz z informacją o pełnionych funkcjach -2;
- D. Staże w instytucjach naukowych, w tym zagranicznych, z podaniem miejsca, terminu, czasu trwania stażu i jego charakteru – 1;
- E. Członkostwo w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism wraz z informacją o pełnionych funkcjach (np. redaktora naczelnego, przewodniczącego rady naukowej, itd.) – 7;
- F. Udział w zespołach badawczych, realizujących projekty inne niż określone w pkt. II.4.
- G. Kierownictwo projektów realizowanych wspólnie z instytucją kultury – 7.

W świetle oceny przedstawionych kompetencji wynikających z wykształcenia Habilitantki, charakterystyki jej wcześniejszego dorobku, przede wszystkim jednak przedstawionego osiągnięcia naukowego w postaci monografii *Od pomocy dla krajów rozwijających się do partnerstwa na rzecz rozwoju - analiza politologiczna problemu wraz ze studium przypadku relacji polsko- mołdawskich w latach 1998-2023*, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Bydgoszcz 2025, oraz aktywności naukowej realizowanej w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, stwierdzam, że **odpowiadają one wymaganiom określonym w art. 219 ust. 1 pkt 2 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i**

nauce i stanowią wystarczającą podstawę dla przyznania Pani dr Małgorzacie Sikorze-Gacy stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w zakresie dyscypliny nauk o polityce i administracji.

Recenzent po dogłębnym zapoznaniu się z przedstawionym do oceny osiągnięciem naukowym wnioskuje o przyznanie Habilitantce nagrody za najlepszą rozprawę naukową w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie Nauk o Polityce i Administracji.

Dr hab. Anna Jach, prof. UJ

A handwritten signature in black ink, reading "Anna Jach". The signature is written in a cursive, flowing style. The first name "Anna" is written in a larger, more prominent script, and the last name "Jach" is written in a slightly smaller, more compact script. The signature is positioned to the right of the printed name.